

УДК 353:35.073.53

ЕВОЛЮЦІЯ ОСНОВНИХ ІДЕЙ ТА НАПРЯМИ РОЗВИТКУ РЕСУРСНОГО ПІДХОДУ В ТЕОРІЇ РЕГІОНАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ

Безверхнюк Т.М.

доктор наук з державного управління, доцент
ОРІДУ НАДУ при Президентові України

Annotation

In article it is investigated evolution of the basic ideas of the resource approach, it is defined directions and it is proved expediency of its development in the regional government theory.

Анотація

У статті досліджено еволюцію основних ідей ресурсного підходу, визначено напрями та обґрунтовано доцільність його розвитку в теорії регіонального управління.

Ключові слова

Ресурси, компетенція, здатність, ресурсна теорія, ресурсний підхід, регіональне управління.

І. Вступ

Однотимний вплив процесів глобалізації, регіоналізації, гуманізації та екологізації на демократизацію суспільного життя й децентралізацію державного управління актуалізував не лише проблеми функціонування демократії в глобалізованому світі, зокрема ролі інформації як ресурсу влади, а й зумовив виникнення ряду концепцій та моделей, що розкривають, з одного боку, залежність між інформацією, демократією й ресурсним забезпеченням суб'єктів політичної влади, а з іншого – глибинні зміни ролі регіональних органів влади в реалізації завдань державної регіональної політики та їх “ресурсну залежність” у питаннях реалізації регіональних інтересів. Відтак, функціонування регіонів у сучасному геополітичному просторі потребує формування нових науково обґрунтованих підходів до ресурсного забезпечення регіонального управління, нагальність яких зумовлена впливом загальносвітових трансформаційних процесів на форму організації управлінських систем.

Виникнення проблеми “ресурсної залежності” регіональної влади є наслідком зростання кількості “аномалій” сучасної організації вітчизняної системи регіонального управління: регіональні органи влади не мають повноцінного законодавчого підґрунтя стосовно ресурсного забезпечення виконання делегованих і власних повноважень; відсутність інвентаризації та аудиту реальної ресурсної бази регіону позначається на мірі відповідності ресурсного потенціалу

поставленим цілям; оцінювання ресурсів здійснюється у формі констатації фактичних даних, що не дає змоги передбачити особливості реалізації запропонованого курсу регіональної політики; відсутність законодавчого визначення матеріальної основи регіонального управління – регіональної власності, впливає на ступінь легітимності регіональної влади. Відтак, реальність сьогодення – це залежність органів регіональної влади від тих, хто надає матеріально-фінансові ресурси для реалізації регіональних інтересів. Адекватним методологічним підґрунтям розв'язання цієї проблеми є ресурсний підхід, спрямований на створення й розвиток унікальних організаційних ресурсів.

Вказуючи на домінуючу роль ресурсу в усіх сферах життєдіяльності людини, вчені впродовж століть сформували систему поглядів на його сутність та місце в суспільному відтворенні. Методологічні засади ресурсного підходу сформульовані, з одного боку, у класичних працях з економічної теорії прибутку та конкуренції Д. Рикардо, Й. Шумпетера, Е. Пенроуз, М. Портера; управління організаціями Ф. Селзника; стратегії фірм А. Чандлера, К. Ендрюса, І. Ансоффа; теорії залежності від ресурсів Д. Пффеффера і Г. Салансіка, а з іншого – у фундаментальних працях класиків соціологічної науки К. Маркса, М. Вебера, П. Бурдьє, М. Кастельса, У. Бека, Д. Грузькі, Е. Соренсена, де в явній чи неявній формі відправною ідеєю (критерієм) усіх концепцій стратифікації виступали ресурси (активи, капітали). У 1990-х рр. ресурсний підхід сформувався як новий науковий напрям теорії стратегічного управління й дістав теоретичне обґрунтування у фундаментальних працях Б. Вернерфельта, Р. Гранта, В. Каткала, Д. Колліза, Г. Пізано, Д. Тіса, Г. Хамела, Е. Шуена та інших. Ними були закладені основи розуміння того, що конкурентні переваги організації визначаються саме володінням унікальними ресурсами й організаційною здатністю до їх ефективного комбінування та використання.

Ресурсний підхід у політичних та соціологічних дослідженнях набув розвитку в працях Т. Заславської, В. Ледяєва,

В. Радаєва, Н. Тихонової, О. Третьяка та інших науковців, які розкрили сутність ключових понять “ресурси” і “здатність”, їх тотожність та відмінність крізь призму владних відносин і соціальної позиції акторів.

Необхідною передумовою ефективного регіонального управління є його належне ресурсне забезпечення. Проте реальності сьогодення, а саме відсутність чіткого розподілу компетенції між суб'єктами регіонального управління; процедури визначення тих ресурсів, які співвідносяться із цілями, завданнями, функціями й відповідальністю суб'єктів управління за їх використання; технології інвентаризації та класифікації ресурсів, зумовили виникнення проблеми “ресурсної залежності” регіональної влади. Відповідно, нагальним завданням теорії регіонального управління є формування такої плюралістичної парадигми, яка була б в змозі вирішити такі питання: відповідність цілей і ресурсів на різних ієрархічних рівнях; доцільність застосування ресурсів в умовах конкретної ситуації; корисність, доступність та рівень конкурентної значущості ресурсів; можливість ефективного комбінування всіх видів ресурсів регіону; класифікація ресурсів тощо.

Йдеться про особливу ресурсну парадигму, що формується зараз як міждисциплінарна методологія з елементів, які вже існують у сформованих парадигмах, і здатна пояснити причини виникнення проблеми “ресурсної залежності” регіональної влади та забезпечити їх інституційне й методичне вирішення. Розв'язання порушеної наукової проблеми потребує, насамперед, ретельного аналізу еволюції основних ідей ресурсного підходу, визначення напрямів та обґрунтування доцільності його розвитку в теорії регіонального управління.

II. Постановка завдання

Мета статті – дослідити еволюцію основних ідей ресурсного підходу, визначити напрями та обґрунтувати доцільність його розвитку в теорії регіонального управління.

III. Результати

Ресурсний підхід, за визначенням вітчизняних учених, “це підхід, в основу якого покладено питання про ресурси як джерела й одночасно обмеження здійснення будь-якої суспільної діяльності. На рівні держави такий підхід, насамперед, передбачає виділення стратегічних ресурсів і прагнення ефективного управління ними” [5, с. 142].

Прийнято вважати, що концепція ресурсного підходу була започаткована у 1984 р. професором Мічиганського університету Б. Вернерфельтом, який уперше в статті “Ресурсне трактування фірми” звернув увагу на “доцільність аналізу фірми з погляду її ресурсів, а не продуктів” [11, с. 171] та висловив гіпотезу, що підхід, заснований на

знаходженні балансу між підтримкою наявних ресурсів і розвитком нових, може стати новою парадигмою дослідження стратегій.

Спочатку ресурсна теорія сформувалася як одна із чотирьох теорій фірми, що досліджують конкретний аспект її діяльності – виробництво (неокласична теорія), трансакції (теорія трансакційних витрат), ресурси (ресурсно орієнтована теорія) та інновації (теорія еволюційної економіки).

У 1978 р. Д. Пфєффер і Г. Салансік запропонували теорію залежності від ресурсів (resource dependency), згідно з якою, організації здатні виживати тією мірою, якою вони придбають та підтримують свої ресурси. Науковці наголошують, що організації існують у системі соціальних відносин, і ці відносини обмежують застосування ресурсів та визначають їх специфічність [10].

Активність розвитку ресурсного підходу спостерігається в 1980-х рр. у зв'язку з публікацією низки статей, що акцентують увагу на важливості неоднорідного розподілу ресурсів у конкурентній динаміці фірм (Б. Вернерфельт, Дж. Барні, Р. Румелт та ін.).

Основний внесок у розвиток ресурсної концепції зробили Г. Хамел і К. Прахалад, які в статті “Ключові компетенції корпорації” [7] обґрунтували ідею, що центральним активом фірми є її ключова компетенція, заснована на колективному навчанні організації.

Розроблення Р. Нельсоном і С. Унтером у межах еволюційної економічної теорії концепції організаційних рутин започаткувало ряд серйозних наукових досліджень одного із центральних понять ресурсної концепції – “capabilities”¹. Capabilities – це результат організаційного навчання, у ході якого накопичується недоступне іншим знання, що робить унікальною здатність організації у використанні її ресурсів [6]. Тут доречно підкреслити, що в розвиток теорії еволюційної економіки в середині 90-х рр. XX ст. була сформульована концепція економіки, заснованої на знаннях. Згідно із цією концепцією, основними функціями економіки, заснованої на знаннях, є: створення нових знань; передавання знань (процеси навчання та розвитку людських ресурсів); розповсюдження знань і їх використання при вирішенні різноманітних проблем [9].

Відносно новий акцент на ресурси й компетенції як основу конкурентних переваг, а також визнання необхідності постійного навчання в умовах високої змінності та техно-

¹ Термін “capabilities” перекладається у російських виданнях як “способности”, “возможности”. В українських словниках російський термін “способности” має кілька синонімів: здатність, здібність; спроможність, придатність, а термін “возможности” – можливості, в англійській має еквівалент – “opportunities” (третій елемент моделі SWOT-аналізу).

логічної невизначеності навколишнього середовища сприяло розвитку ресурсного підходу в теорії стратегічного управління.

У працях російського дослідника теорії стратегічного управління В. Катякало [3] головна теза ресурсного підходу полягає в тому, що конкурентні переваги організації визначаються унікальною здатністю організації у використанні ресурсів, якими вона володіє. Роль організаційної здатності як специфічного ресурсу дає змогу організації використовувати ті самі ресурси, що і її конкуренти, але перетворювати їх з меншими витратами в більш якісні послуги. “У той час, як ресурси є джерелом здатності організації, здібності виступають основним джерелом її конкурентних переваг” [2, с. 51]. Ресурсний підхід у стратегічному управлінні – це формулювання та реалізація стратегії, заснованої, насамперед, на внутрішніх факторах: унікальності багажу ресурсів та організаційній здатності.

Формування ресурсної концепції стратегічного управління сприяло переходу оригінальних ідей ресурсної теорії фірми на якісно новий теоретичний рівень завдяки уточненню базових понять “ресурс” і “здатність”.

Слід зазначити, що в межах теорії стратегічного управління наприкінці ХХ ст. сформувалися два концептуальних варіанти ресурсного підходу: традиційна або структурна версія та концепція динамічної здатності, відмінності між якими, за визначенням Р. Макадока [8], полягають в альтернативних механізмах створення економічних рент – “збір ресурсів” (рікардіанська рента) та “розвиток організаційної здатності” (шумпетеріанська рента). Механізм утворення перших передбачає, що одні фірми більш ефективні, ніж інші, у відборі ресурсів, а механізм утворення других – що фірми отримують економічні ренти через більшу ефективність у розміщенні ресурсів завдяки розвитку відмінної організаційної здатності.

Наприкінці 90-х рр. ХХ ст. відкрилися резерви розвитку ресурсного підходу в політичних та соціологічних дослідженнях. Так, ресурсний підхід у політиці, на думку І. Смородіна, базується на ідеї обмеженості ресурсів (дефіцитності) та динаміки їх взаємодії в контексті фактора часу [4]. Саме дефіцитність, згідно з концепцією капіталів П'єра Бурдьє [1], генерує цінність ресурсів та значущість їх володарів через доступність – коли суб'єкти роблять ресурси (активи, капітали) ексклюзивною власністю, це дає їм змогу привласнювати соціальну енергію. За теорією “соціального обміну” (П. Блау та ін.), домінуюча значущість ресурсів як підґрунтя влади та державного управління виявляється через нерівномірний розподіл дефіцитних ресурсів – суб'єкти, що не мають ресурсів, отримують їх в

обмін на виконання розпоряджень їх володарів, тим самим потрапляючи в залежність від влади заможних, підкоряючись їм, при цьому розподіл та перерозподіл соціальних ресурсів відбувається саме в процесі державного управління.

Розвиток ресурсного підходу в межах соціології частково базується на ідеях теорії відкритих систем, що зумовило виникнення ряду наукових досліджень, де для пояснення феномену мережевих форм кооперації між фірмами застосовується теорія ресурсної залежності – “...організація вступає у відносини обміну з навколишнім середовищем для отримання ресурсів, що, у свою чергу, створює залежності між акторами на ринку” [10, с. 39]. Це питання ретельно досліджувалося теоретиками соціального обміну, зокрема П. Блау. На їх думку, залежність є підґрунтям влади – нерівномірний розподіл ресурсів, різні технології їх використання та неможливість отримати конкретні цінності або послуги з інших джерел змушують об'єкт підкорятися суб'єкту в обмін на ті чи інші блага. Влада в кінцевому підсумку зумовлена залежністю об'єкта від суб'єкта, оскільки суб'єкт володіє ресурсами, які об'єкт може отримати тільки в результаті підкорення суб'єкту. Ресурси стають ефективними засобами влади тільки тоді, коли вони нагальні й рідкісні. Ці дві властивості визначають “значущість” (criticalness) ресурсів, що, в свою чергу, зумовлює контроль за ресурсами, нерівномірний розподіл якого безпосередньо створює залежність.

Аналіз генезису основоположних ідей ресурсного підходу в економічних, політологічних, соціологічних та стратегічних дослідженнях показав, що спільною для всіх наукових напрямів є спроба з'ясувати сутність ключових понять “ресурс” і “здібність, здатність”, їх тотожність та відмінність.

Незважаючи на активність застосування методологічних положень ресурсної теорії в стратегічному управлінні, соціології та політології, у теорії державного управління ресурсний підхід ще не набув свого повноцінного розвитку й зустрічається в поодиноких працях при обґрунтуванні ролі ресурсів у підвищенні ефективності діяльності органів влади.

Досліджуючи генезис основних ідей ресурсного підходу, слід визнати, що на рубежі ХХ–ХХІ ст., під впливом загальносвітових трансформаційних процесів, відбулися кардинальні зміни в ставленні до ресурсів, що започаткувало новий виток розвитку ресурсного підходу – дослідження фундаментального закономірного зв'язку між процесами глобалізації, інформатизації та інтелектуалізації.

Нова економічна реальність на рубежі ХХ–ХХІ ст. – “метоекономіка” – складнопід-

рядна система геоекономічних просторів, пов'язаних рядами ресурсних потоків, – зумовила не тільки розширення поняття ресурсів економіки у бік нематеріальних та кардинальну зміну у ставленні до ресурсів як факторів виробництва, а й виникнення на фоні глобальної вичерпаності матеріально-сировинних і енергетичних ресурсів ряду емпіричних та теоретичних досліджень ролі й місця ресурсів не тільки в концепціях роз-

витку організацій (фірм) як економічної категорії джерела рент, а також: у стратегічних дослідженнях як фактора конкурентоспроможності через розвиток “динамічної здатності організації”; у соціології як основи стратифікації та визначення владної позиції володаря ресурсів у соціумі; у політології як ціни й сили влади; у глобалістиці як резерви соціально-економічного розвитку суспільства (див. табл.).

Таблиця

Еволюція основних ідей ресурсного підходу

Етап	Специфіка поглядів і ключові поняття	Дослідники	Напрями розвитку у взаємозв'язку з іншими концепціями
I – виявлення ролі ресурсів як факторів виробництва та джерела капіталу й ренти	Введення в науковий обіг понять “ресурси” й “рента”. Початок XIX ст. – класична ресурсна тріада “праця, земля, капітал”. Початок XX ст. – чотири фактори виробництва: праця, земля, капітал, підприємництво. Рикардіанська рента – доходи від володіння цінними рідкісними ресурсами (власність на цінні ділянки землі, переваги місцезнаходження, патенти й авторські права). Шумпетеріанська рента – наслідок підприємницького ризику в невизначеному та складному середовищі, особливо в технологічно інтенсивних галузях	Д. Рикардо, Дж. Мілль, Т. Мальтус, Й. Шумпетер, К. Маркс, Ж. Сей, А. Маршалл	Ресурсна й процесна школи створення конкурентних переваг – альтернативні механізми створення рент: “збір ресурсів” і “розвиток організаційної здатності” (У. Шульц, 1994, Р. Макадок, 2001)
II – формування ресурсного підходу (ресурсно орієнтованої теорії) у межах теорії фірми. Ресурси – фактор конкурентоспроможності	Введення терміна “здатність” – знання, вміння й досвід здійснення різних видів діяльності. Фірма – неподільний фонд виробничих фізичних і людських ресурсів, які можуть існувати тільки як ціле – їх окреме використання та поза фірмою не дає прибутку й не створює конкурентних переваг. Можливість негромадження організаційно-специфічних ресурсів є основним обґрунтуванням існування фірми. Акцент на людину. Некодифіковане знання – “ключові компетенції”.	Е. Пенроуз, Д. Ричардсон, Дж. Барні, Б. Вернер-фелт, Б. Лоусбі, Р. Рамельт, Д. Тіс, Н. Фосс	Теорія ресурсної залежності (Д. Пфеффер, Г. Салансік, 1978): - пояснення феномену міжфірмових мережних відносин у соціології; - операціоналізація стратегій корпоративної диверсифікації (Дж. Махоні, Д. Пандіан, 1992)
III – розвиток ресурсного підходу й формування основних понять у стратегічному управлінні. Ресурси – джерело здатності організації	Розмежування здатностей на статичні та динамічні. Формування категорії “компетенції” – те, що організація робить краще, ніж конкуренти. Поглиблення основних понять ресурсної концепції: фактори виробництва; ресурси; компетенції; ключові компетенції; продукти; динамічні здатності. Головна теза: конкурентні переваги організації визначаються володінням унікальними ресурсами й організаційною здатністю	Р. Грант, Г. Хамел, К. Прахалад, Д. Колліз, С. Монтгомері, Д. Тіс, В. Катькало	Концепція динамічної здатності (Д. Тіс, Г. Пізано, Е. Шуен, Б. Когут, Дж. Махоні, П. Шумаєр) - дослідження проблем управління знаннями як цінного ресурсу фірми
IV – застосування ресурсного підходу в політологічних і соціологічних дослідженнях. Ресурси – джерело влади та фактор соціальної стратифікації	Теорія “соціального обміну”; вертикальна стратифікація владних можливостей. Здібності - внутрішня природа акторів; ресурси – зовнішні структурні властивості. Ресурси – джерело влади у специфічній тріаді “ліквідність ресурсів + здібності + позиція володаря ресурсів”.	П. Блау, П. Бурдье, Е. Соренсен, М. Кастельс, Т. Бентон, І. Смородін, Н. Тихонова, Т. Заславська, В. Радаєв	Розвиток теорії ресурсної залежності: - дослідження спектру мережних форм (Б. Грей, О. Третьяк); - обґрунтування стратегій зниження залежностей (Х. Мічнер, Р. Сухнер, С. Бекмен)
V – модернізація економічних засад ресурсного підходу від впливом загальносвітових трансформаційних процесів.	Дослідження фундаментального закономірного зв'язку між процесами глобалізації, інформатизації та інтелектуалізації. Інформаційні знання – “метаресурс” - ресурс ресурсів. Тріада “інформація + інтелект + інновація” - резерв соціально-економічного розвитку суспільства. Інформаційний метаресурс – здібності людини транс- інформаційним чином знаходити нові ресурсні варіанти.	А. Урсул, Р. Абдєєв, І. Юзвішін, О. Скаленко	Розвиток інтелектуальних ресурсів та інноваційних процесів – підвищення ефективності діяльності органів влади; Інформація – стратегічний ресурс державного управління

Як видно з таблиці, у кожному науковому напрямі, залежно від поставленої мети, на перший план виходять ті чи інші ресурси, але всі теоретичні позиції об'єднані концептуальною ідеєю ресурсного підходу – ви-

значення “здатності” як такого виду ресурсів, що робить унікальною спроможність системи будь-якого рівня (від локального – фірми (організаційне навчання) до глобального – держави (стратегічна інформація)) у

використанні її ресурсів на основі накопичення недоступного іншим знання.

Зростання наукового інтересу до імплементації ресурсного підходу в політичних, економічних, соціальних дослідженнях та теоріях управління створює методологічне підґрунтя доцільності його використання й у теорії регіонального управління, що зумовлено таким.

1. Однією з причин виникнення проблеми “ресурсної залежності” регіональної влади є інституційна – відсутність чіткого визначення та розподілу компетенції між суб’єктами регіонального управління. Проблемність цього питання полягає саме у відповідному ресурсному забезпеченні власних і делегованих повноважень та визначенні меж компетенції при виборі напрямів і методів використання ресурсів регіональної системи. Компетенція – це найбільш дискусійне питання теорії ресурсного підходу, що розгорнулося у трактуванні цієї категорії з трьох позицій, як: синоніми здатності організації пристосовуватися до мінливих умов середовища; можливості управлінців щодо прийняття адекватних рішень та ефективних дій; специфічних внутрішніх операцій, що визначають основний напрям діяльності організації. Спільним для цих позицій є визнання того, що компетенція визначає організаційні процеси, через які організація отримує, синтезує різноманітні ресурси та генерує нові способи їх застосування. Використання положень ресурсного підходу при розв’язанні інституційної причини “ресурсної залежності” дасть змогу (паралельно з аналізом нормативно-правової бази) обґрунтувати межі компетенції суб’єктів регіонального управління стосовно прийняття управлінського рішення щодо розпорядження ресурсами.

2. Для носія влади важливим є не тільки володіння ресурсами, а і їх цінність. Дослідники ресурсного підходу акцентують увагу на суттєвій відмінності між ціною й силою влади. Ціна влади – це вартість тієї частини належних суб’єктові ресурсів, котра необхідна йому для впливу на поведінку об’єкта. Сила влади суб’єкта оцінюється вартістю того, що потребується об’єкта задля запобігання впливу, який бажає здійснити суб’єкт. Отже, ресурсний підхід дає змогу визначити ступінь влади, і це надзвичайно важливо для суб’єктів регіонального управління, насамперед, з погляду інформації щодо ресурсів. Влада – це інформація про ресурси. Інформаційне забезпечення регіональних органів влади щодо конкретних характеристик реальних і потенційних ресурсів регіональної системи – це ще один шлях до розв’язання проблеми “ресурсної залежності”.

3. Здатність регіональних органів влади виконувати свої функції базується на праві володіння й розпорядження ресурсами та

організаційних здібностях суб’єктів управління. Ресурсний підхід по-новому трактує роль та сутність здатності (capabilities) як ексклюзивного організаційного ресурсу, що створює особливі переваги. Вбудовані в організацію управлінські здатності, а не доступність цінних матеріальних чи нематеріальних ресурсів, на початку XXI ст. стають визначальним фактором конкурентних переваг. Зазначена обставина зумовила виникнення двох альтернативних механізмів ресурсного забезпечення – “збір та накопичення ресурсів” і “розвиток ексклюзивної організаційної здатності”. Синтез двох механізмів особливо продуктивний при вирішенні проблеми ресурсного забезпечення реалізації регіональних інтересів. Подальший розвиток базових ідей ресурсного підходу може реально забезпечити спроможність органів влади належно виконувати свої функції.

IV. Висновки

У контексті практичної реалізації принципів децентралізації та субсидіарності, інших базових елементів концепції демократичного врядування, адекватним методологічним підґрунтям бачиться ресурсний підхід, оскільки саме властивий йому акцент на створення й розвиток унікальних організаційних ресурсів з урахуванням фактора часу відповідає актуальнішим на сьогодні для регіонального управління проблемам розподілу компетенції між суб’єктами регіональної влади.

Література

1. Бурдые П. Формы капитала / П. Бурдые // Западная экономическая социология : хрестоматия современной классики. – М. : РОССПЭН, 2004. – С. 518–529.
2. Грант Р.М. Ресурсная теория конкурентных преимуществ: практические выводы для формулирования стратегии / Р.М. Грант // Вестник СПбГУ. Сер. 8 : Менеджмент. – 2003. – Вып. 3. – С. 47–75.
3. Катькало В.С. Эволюция теории стратегического управления : монография / В. Катькало. – 2-е изд. – СПб. : Высшая школа менеджмента : Изд-во СПбГУ, 2008. – 548 с.
4. Марченко Г. Ресурсный подход в политике / Г. Марченко // Власть. – 2005. – № 8. – С. 80–83.
5. Методология державного управління : словник-довідник / [уклад.: В.Д. Бакуменко (кер. авт. кол.); за заг. ред. В.І. Лугового, В.М. Князева]. – К. : Вид-во НАДУ, 2004. – 196 с.
6. Нельсон Р. Эволюционная теория экономических изменений / Р. Нельсон, С. Уинтер. – М. : Изд-во РАГС, 2002. – С. 36–37.
7. Прахалад К. Ключевые компетенции корпорации / К. Прахалад, Г. Хамел //

- Вестник СПбГУ. Сер. 8 : Менеджмент. – 2003. – Вып. 3. – С. 18–46.
8. Makadok R. Toward a Synthesis of the Resource-Based and Dynamic-Capability View of Rent Creation / R. Makadok // Strategic management journal. – 2001. – Vol. 22. – P. 387–401.
 9. Norton R.D. Creating the New Economy / R. Norton. – N.Y. ; Cheltenham : Edward Elgar, 2000. – 272 p.
 10. Pfeffer J. The External Control of Organization: A Resource Dependence Perspective / J. Pfeffer, G. Salancik. – N.Y. : Harper and Row, 1978. – P. 37–52.
 11. Wernerfelt B.A. Resource-Based View of the Firm / B. Wernerfelt // Strategic Management Journal. – 1984. – Vol. 5. – № 2. – P. 171–180.

УДК 656.13

ФОРМУВАННЯ ПРАВОВИХ МЕТОДІВ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ В УКРАЇНІ

Болдусєва О.В.кандидат економічних наук
Запорізький національний університет

Annotation

Considers the problems of formation mechanisms of state regulation of securities market in Ukraine. Principles of formation of legal methods of state regulation.

Анотація

Розглянуто проблематику формування механізмів державного регулювання ринку цінних паперів в Україні. Розроблено принципи формування правових методів його державного регулювання.

Ключові слова

Державна політика, ринок цінних паперів, механізми державного управління, реформування.

I. Вступ

Існування адміністративно-правових методів управління економікою зумовлено існуванням відносин адміністративного характеру між суб'єктом впливу (державою) та його об'єктом (елементами економічної системи). Пов'язано це з особливою роллю держави, покликаної забезпечувати рівні та недискримінаційні умови для розвитку економіки в зонах ринкових конкурентних відносин, а також здійснювати соціальний захист і державне регулювання через так звані "провали ринку", коли ринкові механізми не в змозі забезпечити оптимальний рівень виробництва і зайнятості в зазначених сферах.

При цьому використовуються методи адміністративно-правового впливу як наслідок існування відносин адміністративного підпорядкування між державою і керованими сферами економічної діяльності.

Теоретичним і практичним проблемам розвитку фондового ринку в економічній літературі приділено достатньо уваги. У вітчизняній і зарубіжній економічній науці

склалися різні напрями досліджень, проводяться дискусії про призначення, сучасний стан і роль фондового ринку в економіці, особливості вітчизняної моделі цього ринку і вибір орієнтирів його вдосконалення, активно вивчається вітчизняний і зарубіжний досвід.

Серед українських науковців, що зараз займаються вивченням цієї проблематики, слід зазначити таких, як: М. Заблоцький, А. Ковальчук, І. Кравцова, Г. Калач, А. Меньшикова, С. Степанчук, Л. Панова, С. Хоружий та ін.

Проте, незважаючи на розробленість багатьох аспектів функціонування та розвитку фондового ринку, далеко не всі проблеми ринку цінних паперів і його інституціональної структури є достатньо дослідженими. До таких можна віднести: теоретичні основи становлення та функціонування ринку цінних паперів як цілісної системи та її функціональний зміст, методи і механізми державного регулювання ринку цінних паперів тощо.

II. Постановка завдання

Метою статті є розгляд та обґрунтування пропозицій щодо вдосконалення державної методів державного регулювання ринку цінних паперів України в умовах трансформаційної економіки.

III. Результати

В цілому держава впливає на економіку за допомогою такого традиційного комплексу адміністративно-правових заходів:

1. Прямий контроль, що включає: нормування, централізоване планування, ліцензування.

2. Регулювання (громадські організації, ціни тощо).